

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Методичні рекомендації до самостійної роботи

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет агротехнологій та природокористування

ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Методичні рекомендації до самостійної роботи

**для студентів спеціальності
205 Садово-паркове господарство»
денної форми навчання**

Суми – 2018

УДК 630*2(073)

Укладачі: Мельник Т.І., к. б. н., доцент

Основи образотворчого мистецтва. Методичні рекомендації до самостійної роботи. Для студентів спеціальності 206 Садово-паркове господарство» денної форми навчання // Т. І. Мельник. – Суми, 2018. – 16 с.

У методичних вказівках викладено план та зміст самостійної роботи студентів з дисципліни Основи образотворчого мистецтва. Наведені літературні джерела для самостійного поглибленого вивчення тематики. Указані правила вибору варіантів для виконання самостійної роботи та перелік питань

Рецензенти: д. с.-г. н., Троценко В.І. (Сумський НАУ).
к. с.-г. н., доцент Коваленко В.М. (Сумський НАУ);

Відповідальний за випуск: Коваленко І.М., декан факультету агротехнологій та природокористування

**Рекомендовано до видання методичною радою Сумського НАУ.
Протокол № 3 від «_15_» жовтня 2018 р.**

© Сумський національний аграрний університет, 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	6
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	8
Тема 1. Образотворче мистецтво і його види	8
Тема 2. Народна художня творчість	8
Тема 3. Образотворче мистецтво й архітектура радянського союзу	9
Тема 4. Закордонне образотворче мистецтво й архітектура.	10
Тема 5. Сучасне образотворче мистецтво	10
Тема 6. Синтез мистецтв	10
ПИТАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	11

ВСТУП

Самостійна робота студентів – це процес активного, цілеспрямованого набуття студентом нових для нього знань і умінь без безпосередньої участі викладачів. СРС повинна бути конкретною за своєю спрямованістю і супроводжуватися ефективним контролем і оцінкою її результатів.

Самостійна робота студента – невід'ємна частина навчальної роботи студента з вивчення дисципліни Основи образотворчого мистецтва, встановленого затвердженим навчальним планом. Вона є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується робочим навчальним планом і повинен становити не менше ніж 1/3 та не більше ніж 2/3 від загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної дисципліни. При цьому самостійна робота студента перестає бути допоміжним, другорядним видом навчальної роботи, на самостійне вивчення студентів виносяться цілі теми дисципліни, що не розглядаються на аудиторних заняттях.

Для організації самостійної роботи перед студентом необхідно чітко поставити мету і завдання навчальної роботи, позначити необхідний результат самостійної роботи і форми контролю отриманих в результаті вивчення знань, умінь, професійних навичок і т. д., надавати інформацію про рекомендовані навчальні і навчально-методичні видання.

Наочно і змістовно СРС визначається державним освітнім стандартом, чинними навчальними планами за освітніми програмами різних форм навчання, робочими програмами навчальних дисциплін, засобами забезпечення СРС: підручниками, навчальними посібниками і методичними вказівками, навчально-програмними комплексами і т. д. Конкретні види і способи реалізації СРС пропонуються згідно з робочою програмою навчальної дисципліни в рамках обмежень, що встановлюються діючими нормативними документами.

Для реалізації самостійної роботи кожному студенту передбачено забезпечення: інформаційними ресурсами (довідники, навчальні посібники, банки індивідуальних завдань, навчальні програми, пакети прикладних програм і т. д.); ресурсами часу; консультаціями; можливістю публічного обговорення теоретичних або практичних результатів, отриманих студентом самостійно (конференції, олімпіади, конкурси).

Контроль самостійної роботи і оцінка її результатів організовується як єдність двох форм: самоконтроль і самооцінка студента; контроль і оцінка з боку викладачів, державних екзаменаційних і атестаційних комісій, державних інспекцій і ін.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1.						
Вступ. Види образотворчого мистецтва.						
Психологічні особливості сприйняття кольору та форми						
Тема 1. Види образотворчого мистецтва і їх стилістична характеристика.	68	8	12	–	–	48
Тема 2. Основи рисунка.	22	6	16	–	–	–
Тема 3. Техніка акварелі. Основи композиції	10	10	–	–	–	–
Разом за модулем 1	100	24	28	–	–	48
Змістовий модуль 2.						
Зображення елементів ландшафту. Стилзація форми та особливості її використання.						
Тема 4. Основи музеєзнавства.	16	2	–	–		14
Тема 5. Історія орнаментального мистецтва історія орнаментального мистецтва середніх віків. Орнамент нового світу	4	4	–	–		–
Тема 6. Декоративно-ужиткове мистецтво. Види та особливості	6	2	4			–
Разом за модулем 2	26	8	4			14
Усього годин	126	32	32			62

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО І ЙОГО ВИДИ

Образотворче мистецтво як спосіб пізнання й емоційного відбиття різноманіття навколишнього світу, думок і почуттів людини. Види живопису (станкова, монументальна, декоративна), графіки (станкова, книжкова, плакатна, промислова), скульптури (станкова, монументальна, декоративна, садово-паркова), декоративно-прикладного й народного мистецтва, дизайну й архітектури. Жанри образотворчого мистецтва (натюрморт, пейзаж, портрет, побутовий, історичний, батальний, анімалістичний).

Література: М. П. Колесніков, О. В. Колеснікова, В.О. Лозовой та ін.. *Естетика / За ред. В.О. Лозового.* – К. : Юрінком Інтер, 2003. – 208 с. – *Бібліогр.:* с. 202–205.

Художній образ і художньо-виразні засоби (специфіка мови) живопису, графіки й скульптури: тон і тональні відносини; колорит; кольори й колірний контраст; лінійна й повітряна перспектива; пропорції й пропорційні відносини; фактура; ритм; формат і композиція. Художні матеріали й можливості їхнього використання.

Література:

Алексеева В.В. *Жанры. Манера времени // Что такое искусство? / В.В.Алексеева.* – М., 1991. – С. 155-170.

Античность в европейской живописи XV – XX вв. : альбом. – М. : Сов. художник, 1984. – 176 с.

Беда Г.В. *Основы изобразительной грамоты. Рисунок. Живопись. Композиция / Г.В. Беда.* – М. : Просвещение, 1981. – 239 с.

Беда Г.В. *Живопись / Г.В. Беда.* – М. : Просвещение, 1986. – 190 с.

Беда Г.В. *Живопись и ее изобразительные средства / Г.В. Беда.* – М. : Просвещение, 1977. – 188 с.

Бучинський С.Л. *Основы грамоты з образотворчого мистецтва / С.Л. Бучинський.* – К. : Радянська школа, 1981. – 120 с.

Вебер. Ж. *Живопись и ее средства [Электронный ресурс].* – Режим доступу: <http://bibliograph.com.ua/zh-veber/index.htm>

Тема 2. НАРОДНА ХУДОЖНЯ ТВОРЧИСТЬ

Древне коріння народної художньої творчості, специфіка образно-символічної мови у творах декоративно-прикладного мистецтва. Зв'язок часів у народному мистецтві. Розрізнення добутоків народного (фольклорного) мистецтва від професійного декоративно-прикладного. Орнамент як основа декоративної прикраси. Розрізнення національних особливостей російського

орнаменту й орнаментів інших народів. Древні образи в добутках народного декоративно-прикладного мистецтва. Джерела й сучасний розвиток народних промислів (димковская, філімонівская іграшки; Гжель, Жостово, Городец, Хохлома, Петриківський розпис).

Література:

Антонович Є.А. Декоративно – прикладне мистецтво з практикумом у навчальних майстернях / Антонович Є.А. – К. : РНМК, 1993. – 112 с.

Чугай Р.В. Народна художня творчість [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukr.sovfarfor.com/dekorativno-prikladne-mistectvo/102-narodna-hudozhnja-tvorchst.html>

Тема 3. ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО Й АРХІТЕКТУРА РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ

Художня культура Древньої Русі, її символістика, спрямованість до внутрішнього миру людини. Краса й своєрідність архітектури й живопису Древньої Русі. Живопис, графіка, скульптура й архітектура Росії XVIII-XX вв. Стилi й напрямки в російському образотворчому мистецтві й архітектурі нового часу (бароко, класицизм, реалізм, символізм, модерн). Художні об'єднання (Товариство передвижників, «Світ мистецтва» і ін.). Тема Великої Вітчизняної війни в станковому й монументальному мистецтві; меморіальні ансамблі. Найбільші художні музеї країни (Третьяковська картинна галерея, Російський музей, Ермітаж, Музей образотворчих мистецтв ім. А.С.Пушкіна).

Знайомство з добутками видатних майстрів образотворчого мистецтва й архітектури (А. Рубльов, Дионисий, В. В. Растрелли, Э. -М. Фальконе, В. И. Баженов, Ф. С. Рокотів, А. Г. Ве-нецианов, И. Мартос, К. П. Брюллов, А. А. Иванов, В. И. Суриков, И. Е. Рєпін, И. И. Шишкін, И. И. Левитан, В. М. Васнецов, М. А. Врубель, Б. М. Кустодиев, В. А. Серов, К. С. Петров-Водкин, С.Т.Коненков, В.И. Мухина, В.А.Фаворский).

Література:

Конспект лекцій з курсу “Теорія і критика архітектури ХХ століття” Частина 2. Архітектура радянської доби: підсумки розвитку (для студентів 5 курсу спец. 8.120 102 “ Містобудування”) Укл. М. Л. Мухортов. – Харків : ХНАМГ, 2005. – 54 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: eprints.kname.edu.ua/1034/1/КОНСПЛЕК-Ч2.doc

Тема 4. ЗАКОРДОННЕ ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО Й АРХІТЕКТУРА.

Знайомство з основними етапами розвитку закордонного мистецтва (види, жанри, стилі). Синтез образотворчих мистецтв і архітектури. Провідні художні музеї (Лувр, музеї Ватикану, *Прадо*, *Дрезденська галерея й ін.*). Знайомство з добутками найбільш яскравих представників закордонного образотворчого мистецтва, архітектури, виявлення своєрідності їхньої творчості (Леонардо да Вінчі, Рафаель Санти, Мікеланджело Буонарроти, *А. Дюрер*, Рембрандт ван Рейн, *Ф. Гойя*, К. Моне, *П. Сезанн*, В. Ван-Гог, О. Роден, П. Пикассо, *Ле Корбюзьє*).

Література:

Дженкс Ч. А. Мова архітектури постмодернізму. – М. 1985.

Гульга А. У. Що таке постсучасність? // Питання філософії. – 1988. – № 12.

Льїна Т.В. Історія мистецтв. Західноєвропейське мистецтво. Навчальне видання / Т.В. Льїна. – М. : В-во «Вища школа», 2000. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bibliograph.com.ua/istoria-iskusstva/index.htm>

Тема 5. СУЧАСНЕ ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Традиції й новаторство в мистецтві. Подання про художні напрямки в мистецтві ХХ в. (*реалізм, модерн, авангард, сюрреалізм і прояви постмодернізму*). Розуміння змісту діяльності художника в сучасному світі. Розвиток дизайну і його значення в житті сучасного суспільства. Смак і мода.

Література:

Мистецтво 80-х – 2000-х рр. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lektsii.net/1-115009.html>

Тема 6. СИНТЕЗ МИСТЕЦТВ

Синтез мистецтв як фактор посилення емоційного впливу. Роль і значення образотворчого мистецтва в синтетичних видах творчості.

Синтез мистецтв в архітектурі. Види архітектури (культове, світське, *ландшафтна*, містобудування). Естетичне формування архітектурою навколишнього середовища й вираження суспільних ідей у художніх образах (композиція, *тектоніка*, масштаб, пропорції, ритм, пластика, обсягів, *фактура й кольори матеріалів*). Зв'язок архітектури й дизайну (промисловий, рекламний, *ландшафтний, дизайн інтер'єра й ін.*) у сучасній культурі.

Розширення зображальних можливостей мистецтва у фотографії. Зображення у фотографії й живописі. Особливості художньої фотографії. Створення

художнього образу у фотомистецтві. Виразні засоби (композиція, план, ракурс, світло, ритм і ін.). Фотохудожники - майстри російської й закордонної шкіл.

Комп'ютерна графіка і її використання в поліграфії, дизайні, архітектурних проектах.

Спільність і специфіка сприйняття художнього образу в різних видах мистецтва. Художник-творець-громадянин - виразник цінностей епохи.

Література:

Борев Ю.Б. Эстетика: В 2 т. — Смоленск, 1997.

Козловски П. Культура постмодернизма: общественно культурные последствия технического развития. — М., 1997.

Лотман Ю.М. Об искусстве. — СПб, 1998.

ПИТАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Образотворче мистецтво як спосіб пізнання й емоційного відбиття різноманіття навколишнього світу, думок і почуттів людини.
2. Види живопису (станкова, монументальна, декоративна), графіки (станкова, книжкова, плакатна, промислова), скульптури (станкова, монументальна, декоративна, садово-паркова), декоративно-прикладного й народного мистецтва, дизайну й архітектури.
3. Жанри образотворчого мистецтва (натюрморт, пейзаж, портрет, побутовий, історичний, батальний, анімалістичний).
4. Художній образ і художньо-виразні засоби (специфіка мови) живопису, графіки й скульптури: *тон і тональні відносини; колорит; кольори й колірний контраст; лінійна й повітряна перспектива; пропорції й пропорційні відносини; фактура; ритм; формат і композиція.*
5. Художні матеріали й можливості їхнього використання.
6. Древнє коріння народної художньої творчості, специфіка образно-символічної мови у творах декоративно-прикладного мистецтва. Зв'язок часів у народному мистецтві.
7. Розрізнення добутоків народного (фольклорного) мистецтва від професійного декоративно-прикладного.
8. Орнамент як основа декоративної прикраси. Розрізнення національних особливостей російського орнаменту й орнаментів інших народів. Древні образи в добутках народного декоративно-прикладного мистецтва.
9. Джерела й сучасний розвиток народних промислів (димковская, філімонівская іграшки; Гжель, Жостово, Городец, Хохлома, Петриківський розпис).

10. Художня культура Древньої Русі, її *символістика, спрямованість до внутрішнього миру людини*. Краса й своєрідність архітектури й живопису Древньої Русі. Живопис, графіка, скульптура й архітектура Росії XVIII-XX вв.
11. Стилi й напрямки в російському образотворчому мистецтві й архітектурі нового часу (*бароко, класицизм, реалізм, символізм, модерн*). Художні об'єднання (*Товариство передвижників, «Світ мистецтва»*) і ін.).
12. Тема Великої Вітчизняної війни в станковому й монументальному мистецтві; меморіальні ансамблі.
13. Найбільші художні музеї країни (Третьяковська картинна галерея, Російський музей, Ермітаж, Музей образотворчих мистецтв ім. А.С.Пушкіна).
14. Знайомство з добутками видатних майстрів образотворчого мистецтва й архітектури (А. Рубльов, *Дионисий*, В. В. Растрелли, Э. -М. Фальконе, В. И. Баженов, Ф. С. Рокотів, А. Г. Ве-неціанов, И. Мартос, К. П. Брюллов, А. А. Іванов, В. И. Суриков, И. Е. Рєпін, И. И. Шишкін, И. И. Левитан, В. М. Васнецов, М. А. Врубель, Б. М. Кустодиев, В. А. Сєров, К. С. Петров-Водкин, С.Т.Коненков, В.И. Мухина, В.А.Фаворский).
15. Знайомство з основними етапами розвитку закордонного мистецтва (види, жанри, стилі). Синтез образотворчих мистецтв і архітектури.
16. Провідні художні музеї (Лувр, музеї Ватикану, *Прадо, Дрезденська галерея й ін.*).
17. Знайомство з добутками найбільш яскравих представників закордонного образотворчого мистецтва, архітектури, виявлення своєрідності їхньої творчості (Леонардо да Вінчі, Рафаель Санти, Мікеланджело Буонарроти, А. Дюрер, Рембрандт ван Рейн, Ф. Гойя, К. Моне, П. Сезанн, В. Ван-Гог, О. Роден, П. Пикассо, *Ле Корбюзє*).
18. Традиції й новаторство в мистецтві. Подання про художні напрямки в мистецтві ХХ в. (*реалізм, модерн, авангард, сюрреалізм і прояви постмодернізму*). *Розуміння змісту діяльності художника в сучасному світі*.
19. Розвиток дизайну і його значення в житті сучасного суспільства. Смак і мода.
20. Синтез мистецтв як фактор посилення емоційного впливу. Роль і значення образотворчого мистецтва в синтетичних видах творчості.
21. Синтез мистецтв в архітектурі. Види архітектури (культове, світське, *ландшафтна, містобудування*).
22. Естетичне формування архітектурою навколишнього середовища й вираження суспільних ідей у художніх образах (композиція, *тектоніка, масштаб, пропорції, ритм, пластика, обсягів, фактура й кольори матеріалів*).
23. Зв'язок архітектури й дизайну (промисловий, рекламний, *ландшафтний, дизайн інтер'єра й ін.*) у сучасній культурі.
24. Розширення зображальних можливостей мистецтва у фотографії. Зображення у фотографії й живописі. Особливості художньої фотографії. Створення художнього образу у фотомистецтві. Виразні засоби (композиція,

план, ракурс, світло, ритм і ін.). Фотохудожники - майстри російської й закордонної шкіл.

25. Комп'ютерна графіка і її використання в поліграфії, дизайні, архітектурних проєктах.

Спільність і специфіка сприйняття художнього образу в різних видах мистецтва. Художник-творець-громадянин - виразник цінностей епохи.

Таблиця для вибору завдання.

Наприклад: прізвище – Симоненко, номер залікової книжки – 009, отже, Ваше завдання складається з питань 14, 8, 19

Перша літера прізвища	Остання цифра залікової книжки									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
А,Б,В, Г,Д	1, 11, 6	2, 12, 7	3, 13, 8	4, 14, 9	5, 15, 10	6, 16, 11	7, 17, 12	8, 18, 13	9, 19, 14	10, 20, 15
Є,Ж,З, І,К	11, 21, 16	12, 22, 17	13, 23, 18	14, 24, 19	15, 20, 25	16, 1, 21	17, 2, 22	18, 3, 23	19, 4, 24	20, 5, 25
Л,М,Н, О,П	21, 6, 1	22, 7, 2	23, 8, 3	24, 9, 4	25, 10, 5	1, 20, 6	2, 21, 7	3, 22, 8	4, 23, 9	5, 24, 10
Р,С,Т, У,Ф	6, 25, 11	7, 1, 12	8, 2, 13	9, 3, 14	10, 4, 15	11, 5, 16	12, 6, 17	13, 7, 18	14, 8, 19	15, 9, 20
Х,Ц,Ч, Ш,Щ	16, 10, 21	17, 11, 22	18, 12, 23	19, 13, 24	20, 14, 25	21, 15, 1	22, 16, 3	23, 17, 4	24, 18, 5	25, 19, 6
Ю,Я	1, 20, 9	2, 21, 10	3, 22, 11	4, 23, 12	5, 24, 13	6, 25, 14	7, 10, 15	8, 11, 16	9, 12, 17	10, 13, 18

СТОРИНКА ДЛЯ НОТАТКІВ

ОСНОВИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**Методичні рекомендації до самостійної роботи**

**для студентів спеціальності
206 Садово-паркове господарство»
денної форми навчання**

*Редакційно-видавничий відділ Сумського національного аграрного
університету, м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 160.*

Підписано до друку: _____ 2018 р. Формат А5: Гарнітура Times New Roman
Тираж: _____ примірників Замовлення _____ Ум. друк. арк. _____
